

Nagyon hiányzott Lenin...

Az orosz forradalmi mozgalmak történetében a Bolsevik Párt működhetett először legalisan a februári forradalom után. A cári önkény idején csak titkosan működhetett a nemesi forradalmárok — a dekabristák — szűk csoportja, a forradalmi narodnyikok, majd a munkásmozgalmak. A Bolsevik Párt az orosz forradalmi mozgalmak legjobb tradícióinak is örököse, s egyben a szocialista forradalomért vívott harc irányítója és szervezője.

Az illegális keserves éveinek megpróbáltatásain felnőv, az imperialista világháborúban a proletár internacionalizmus elveit következetesen képviselő, két polgári demokratikus forradalom tapasztalataival rendelkező, a lenini forradalmi elmélettel felvértezett párt méltán lett nemcsak az orosz, hanem a nemzetközi proletáriátus élharcosa.

A Bolsevik Párt vezetőinek nagy része száműzetésben vagy emigrációban volt. A száműzetésből március—április folyamán tértek vissza a fővárosba, más városokba Szverdlovot 14 ízben tartóztatta le a cári csendőrség, Dzerzsinszkij, a forradalom megfélemlíthetetlen lovagja, március 1-én a moszkvai börtönből még rab öltözetben megy a moszkvai szovjet ülésére. Március közepére kibővült a párt Központi Bizottságának irodája. Március 12-én (25) 5 tagú (Zaluckij, Muranov, Sztálin, Sztaszova, Sijapnyikov) elnökséget választanak. Megalakulnak a városi, területi bizottságok, országsszerte hatalmas szervező munka folyik. Március elején a párttagság száma 25 000, április végén 100 000, s fokozatosan megteremtődnek a tömegpárttá válás feltételei. Gyorsan növekszik a párt tagjainak száma az ipari kerületekben. A hadseregben április végére a párttagok száma meghaladja a 6000-et. Az elsőrendű feladatok közé tartozott a legális bolsevik sajtó kiadása. A párt sajtó anyagi fedezetét a munkások teremtettk meg. A Pravda újból — hisz az 1912-ben alapított lap a háború idején nem jelenhetett meg — március 5-én (18) jelent meg. A száz-ezer példányszámban megjelent központi pártlapot követték a helyi bolsevik lapok. Márciusban 16 bolsevik lap hagyta el a nyomdát 180 000 példányban. Ez a szám áprilisban 26-ra, illetve 285 000-re nőtt.

Természetesen a beindult szervezőmunka mellett elsőrendű fontosságú volt, hogy a párt feleletet adjon a „hogyan tovább?”-ra, megszabja a párt új feladatait, a forradalom továbbfejlesztését. A további tennivalók kijelölése nem tartozott a könnyű feladatok közé, egyrészt mivel a kispolgári túlsúllyal rendelkező országban túlbecsülték a vívmányokat másrészt a hatalom jellegének különlegessége jelentősen bonyolította a helyzetet.

A párt vezető szervei helyesen ítélték meg a háború imperialista jellegét, a lezajlott forradalom természetét, az Ideiglenes Kormány osztálytartalmát. Egyben komoly hibát is elkövetnek. A párt központi szervei ekkor, s a helyi és középszervek még inkább, azt tartották, hogy a burzsoá forradalom még nem fejeződött be és annak befejezéséért kell harcolni. Ebben a vonatkozásban tehát a párt minimális programjának a valóra váltása volt napirenden. A kijevi pártbizottság pl. az 1905-ös forradalomhoz hasonló követeléseket tartott helyesnek. Ezidőben a szovjetek értékelése is hibás volt. A szovjeteket csupán a forradalom demokratikus csírájának tekintették, pedig a szovjet már ekkor a munkás és paraszt diktatúra szerve. A kettőshatalom sajátos jellegét nem értékelték meg, s csak inkább sejtették annak bonyolultságát. Ennek meg nem értéséből némi esetben az következett, hogy voltak pártszervezetek, melyek lehetségesnek tartották az Ideiglenes Kormány támogatását.

A Dél-Magyarország április 5-i száma hírül adta, hogy az orosz radikális szocialisták (még nem használták a bolsevik kifejezést) nem ismerik el a kormányt és felszólították a munkásságot, hogy a fennálló kormányt távolítsák el. A lap idézte a Pravdát is (minden bizonnyal először fennállításának történetében): „A munkáspárt nem vállal semmi közösséget az Ideiglenes Kormánnyal. A demokráciának az a feladata, hogy igazi forradalmi kormányt alakítson, amely demokratikus jellegű.” A Bolsevik Pártban ekkor még illúziók voltak a menesvikekkel való egyesülés kérdésében is. Több vezető az egyesülést lehetségesnek tartotta, márpedig ez semmiképpen sem szolgálhatta a forradalom továbbfejlesztését.

A Bolsevik Párt a februári forradalom utáni első hónapban hatalmas szervező, agitációs munkát végzett, kidolgozott taktikája harcot jelent az Ideiglenes Kormány kül- és belpolitikája ellen, azonban álláspontja sok következetlenséggel és zavart is magában rejtett. Nagyon hiányzott Lenin.

A Lityeraturnejaja Gazeta Szegedről

A tél folyamán magyarországi tanulmányútán járt Zinovij Mirszkij szovjet újságíró, író, a *Novoje Vremja* rovatvezetője. Hazánkban a nemzetközi együttműködés formáit és a szomszéd szocialista országokkal való kapcsolatainkat tanulmányozta, különös tekintettel a történelmi örökségre, annak pozitív és negatív eszméi hagyományaira. Tapasztalatairól hosszabb tanulmányban számolt be a *Lityeraturnejaja Gazeta* című szovjet irodalmi hetilap egyik legutóbbi, március 22-i számában. Mindezekelőtt igen nagy elismeréssel ír cikkében a *Hideg napok* című filmről, annak eszméi mondanivalójáról és művészi értékeiről, egyáltalán arról, hogy a nacionalizmus és a szovinizmus elleni harcot rendkívül hatásosan, művészien szolgálja.

Elemzi a szerző azokat a korábbi történelmi körülményeket, melyekben a közép-

európai országok éltek, s bemutatja a törekvéseket, melyekkel az MSZMP és más társadalmi szervezetek a tudatban bizonyos mértékig ma is élő káros ideológia, a nacionalizmus maradványai ellen harcolnak.

Könyveket, határozatokat, államférfiak beszédeit is áttanulmányozta, résztvett Szigetváron a Zrínyi ünnepségeken és idéz abból a beszédből, amelyet a jubileumon Kállay Gyula, a Minisztertanács elnöke mondott.

A szerző magyarországi tanulmányútja során időzött Szegeden is. Itt felkereste a Dél-Magyarország szerkesztőségét, eszmecserét folytatott lapunk vezető munkatársaival, és adatokat gyűjtött a magyar és jugoszláv határmenti városok és községek kapcsolatairól. Az erről szóló részt cikkéből a következőkben idézzük:

„Néhány napot Szegeden töltöttem, ahonnan jó országot vezet a határon át a jugoszlávai Szabadkára és tovább, Újvidékre, ahol negyedszázaddal ezelőtt a „Hideg napok” tragikus eseményei lejátszódtak. Szegedről autóbusszal viszi az embereket naponta többször Szabadkára, de szabad hely nem szokott lenni. Harmadéve jött létre az a megállapodás, hogy a lakosság a 15 kilométeres határhozvezetben külföldi útlevél nélkül utazhat egyik állomásról a másikra.

Szeged viszonya a jugoszláv városokkal nagyon jó, igen baráti. Vállalatok és külföldi intézmények között állandó az érintkezés, gyakoriak a találkozások, megbeszélések, tapasztalatcserék. Szegedre érkezésem napjának előestéjén írta alá a szegedi és az újvidéki egyetem az együttműködési megállapodást. Szabadkán magyar nyelvű színház is van, a szegedi színház prózai tagozatának rendezői pedig hetenként kétszer meglátogatják szabadkai kollégáikat és közreműködnek előadások rendezésében is.

A Dél-Magyarország című szegedi napilap főszerkesztője, dr. Lőkös Zoltán tényeket hoz fel, amelyek arról tanúskodnak, hogy az egykori óvatosság, ellenségeskedés a szomszédokkal régen átengedte helyét a bizalomnak, barátságoknak.

Mint ismeretes, Szeged Odessza testvérvárosa. Testvériség ez — mondják a szegediek — örök időre.

És mindez Szegeden van, tette hozzá dr. Lőkös Zoltán, abban a városban, ahol Horthy a nemzeti gárdát szervezte az 1919-es ellenforradalomhoz, s amely város hosszú ideig fészke volt a nacionalizmusnak és a revizionizmusnak.

A szocialista hazafiság szoros, szerves kapcsolata a proletár nemzetköziséggel, a magyar elvtársak véleménye szerint, egyike azoknak a fő tényezőknek, amelyek sikeresen segítik a szocializmus építését, és megakadályozzák, hogy a nemzeti érzék rideg nacionalizmussá alakulhassanak. Magyaror-

szág saját példájával igazolja ezt: tagja a Varsói Szerződésnek és a Kölcse-ös Gazdasági Segítség Tanácsának. A magyar elvtársak szívesen büszkélkednek azzal, hogy aktívan részt vesznek a szocialista országok nemzetközi munkamegosztásában, és határozottan védelmezik a szocialista or-

szágok nemzetközi együttműködésének elveit.”

Zinovij Mirszkij cikke befejező részében Magyarország és a Szovjetunió barátságát elemzi, méltatja, és idézi Kádár Jánosnak azt a kijelentését, amely már szinte az egész világot bejárta: „Szovjetellenes kommunizmus nem volt, nincsen és nem is lesz soha.”

Moldavai kulturális napok

Szombaton a Barátság Házában Kiss László, az MSZBT titkára tájékoztatta az újságírókat az április 16-a és 26-a között hazánkban első ízben sorra kerülő moldavai kulturális napok programjáról. Elmondta: a múlt év őszén a Moldavai SZSZK-ban megrendezett magyar kulturális napok visszonzásaként rendezi meg az MSZBT és a Hazafias Népfront a többi társadalmi és tömegszervezetekkel együttműködve a moldavai kulturális napokat, hogy izelítők adjon a legfiatalabb szovjet köztársaság életéről, a baráti köztársaságból öttagú küldöttség érkezik hazánkba. Velük együtt népes művészdelegáció is érkezik. A moldavai kulturális napok megnyitó ünnepsége 17-én hétfőn este 7 órakor lesz a Vígyszínházban.

Megkezdődtek a költészet napja ünnepségei

A József Attila születésnapján immár négy év óta hagyományosan megrendezett költészet napja ünnepségei — mellyel lapunk más helyén foglalkozunk — Szegeden szombaton este a József Attila Tudományegyetem aulájában rendezett irodalmi esttel kezdődtek meg, kapcsolódva Illyés Gyula Kossuth-díjas költő kétnapos szegedi látogatásához.

Illyés Gyula egyébként a szombat délelőttöt az egyetemi fiatalok körében töltötte, részt vett az Egyetemi Szinpad főpróbáján, amellyel a ma esti fellépésükre készültek.

Délután szegedi írókkal, újságírókkal találkozott a sajtóházaiban. Itt a dél-magyarországi írócsoporthoz vezetőivel, a Dél-Magyarország és a Tiszatáj főszerkesztőjével, vezető munkatársaival és a két szerkesztőség köré tömörült

(Somogyiné felvétele)

Illyés Gyula és felesége a Dél-Magyarország szerkesztőségében. A kép bal oldalán Andrassy Lajos, a Tiszatáj főszerkesztője

írókkal, költőkkel, kritikusokkal folytatott baráti beszélgetést.

Illyés Gyula egyfelvonásos parasztkomédiáját a Tüvétevek-et, Paál István és Csmer Géza rendezésében. Az együttes ezzel a műsorával a franciaországi Nancy-ba készül, ahol április 21-től 30-ig tartják az egyetemi szinpadok hagyományos világfesztiválját. A mai és holnap esti műsorban szerepel még a világfesztiválra kötelező számként kidolgozott Variáció című pantomim-jelenet is.

Szép versek estje Újszegeden

Benjamin László, Csánádi Imre, Károlyi Amy, Papp Lajos, Rab Zsuzsa és Weöres Sándor költeményeiből rendeznek műsort a költészet napja alkalmából hétfőn este 7 órakor Újszegeden, a November 7. Művelődési Otthonban. Közreműködik Falvay Klára, Hőgye Zsuzsa, Kovács János és Szabó Kálmán, a Szegedi Nemzeti Színház művészei.

A Tüvétevek szegedi premierje

Ma, vasárnap és holnap, hétfőn este 8 órai kezdettel a Szegedi Egyetemi Szinpad az Ady téri egyetem nagy előadótermében bemutatja

Sihmurzajeva hegedűestje

Először ismerhette meg a szegedi közönség Zaria Sihmurzajevát, a tehetséges fiatal szovjet hegedűművésznőt.

Péntek esti filharmónikus koncertjén izlással válogatott műsort, a zenetörténet különböző stíluskorszakainak egy-egy jellegzetes darabját prezentálta a Tisza Szállóban. Programja első részében három szonata szerepelt: Locatelli, Mozart (G-dúr) és C. Franck művei, ahol zongorista partnere Mihail Muntjan volt. Sihmurzajeva erőnyeit leginkább a híres Franck-sonata előadása mutatta meg; alapvetően lírai alkat, precíz hangszertudás, a tételek szerkezetének gondos felépítése.

Ami hiányzott, elsősorban a művek beérésének ideje hozhatja meg: a zenei gondolatok nagyobb, átfogó ívének érzékelése, motívumokat is nagyobb egységek részeként értelmező beállítása. Ebből a szempontból sikerültek jobban a szünet után hallott modern művek: Sosztakovics 10 preludiumja, Monaszipov Románc és Gavott-ja, valamint Webern — egyelőre még mindig kuriozumnak ható — négy darabja.

Nikolenyi István

Reprodukciós tárlat

Kiállítási napló

A Képzőművészeti Alap kiadvállalata sorozatában Szegeden negyedszer — a November 7. Művelődési Otthonban másodszer — kap helyet magyar képzőművészetünk, különböző korszakait, ágait bemutató reprodukciós kiállítás.

A művelődési otthon jelenlegi tárlata A magyar rajzművészet, összefüggésében ábrázolja grafikánk fejlődését a kezdettől napjainkig. Minden kort, sőt korszakot megidéznak a képek, minden stílus, irányzat vetületét hordozzák. Örzi a középkor rendjét, méltóságát, a reneszánsz könyvedségét, a biedermeier aprólékoságát, a XIX. századi romantika s a realizmus lendületét és erejét, és századunk — a Színnyeitől eredő impresszionizmus, a nagybányai, szolnoki festőiskola, a kimagasló „poszt-nagybányaiak”, s 1 képviselővel a neoklasszicizmus — művészetét.

A felfedezés izgalmaival is hatnak ezek a képek, hiszen inkább festőként ismert művészeink rajzait mutatják a sokszor valójá-

ban csak segítőként alkalmazott grafikában. Képzőművészetünk majd minden nagyságát felsorolhatnánk a képek alkotói között, de talán az összeállításból említsük meg, érdekességként Lossai Péter Illusztrációját, Barabás Miklós A Lago Maggiore című képét, Székely Bertalan Falusi utcáját, Szinnyi Tanulmányát, Gulácsy Lajos Paolo és Francesca című képét, Bernáth Aurél Tél című ké-

Erdekes és színvonalas plakátkiállítás tekinthető meg a tanárképző főiskola rajztanszékén: a főiskola pályázatot írt ki a forradalmi ifjúsági napok tiszteletére, ennek eredményeit láthatjuk a tárlaton. A nyertes művek közül Matkó Katalin munkái megérdemelten kaptak első helyezést. Eljén április 4. című plakátján egy szenvedő arc és egy reményt szimbólizáló kép montázsával, 1919-es plakátján zászlóerdő súlyával és erejével idézte a múltat, forradalmi ifjúsági

napok címűn körmontázssal segítette a mondanivalót. Persze a többiek is elsőrangú munkát nyújtottak. Gyémánt Lászlóné „tépett”, gótikusan modern hatású rajzásaival, Vollmuth Frigyes 21-ét zárt rendbe komponált plakátjával keltett figyelmet.

A kiállítást, amely egyébként kiválóan alkalmas iskolások képzőművészeti oktatására — Vinkler László festőművész nyitotta meg.

J. A.

Főiskolások plakátjai

A két héti nyitva tartó kiállítás alkotói közül pénzügyalmai az említettek kivül Csikós András, Rajna Katalin és Élertő Mária kapott, dícséretet László Anna és Szappanos István.